

NARGIS

Van Forugh Karimi is verschenen:

De moeders van Mahipar

FORUGH KARIMI

Nargis

NOVELLE

MERIDIAAN
UITGEVERS

2023

Eerste druk, juli 2023
Tweede druk, december 2023

© 2023 Forugh Karimi
Onder redactie van De Letterenvrouw
Omslagontwerp Nanja Toebak
Omslagbeeld Hayk Shalunts Art
Auteursfoto Tessa Posthuma de Boer
Typografie Wim ten Brinke
Drukkerij Wilco

ISBN 978 94 93305 40 3
NUR 301

www.meridiaanuitgevers.com

 @meridiaanuitgevers

 @meridiaanboeken

 @MeridiaanBoeken

 LinkedIn Meridiaan Uitgevers

Voor Abeltje,
mijn oogappeltje

'Ah toe, Omíd! Nog een keer, nog een keer!'

'Nou, vooruit dan.' Omíd zucht diep, maar ik zie de twinkeling in zijn ogen. Hij pakt me bij mijn middel vast en tilt me hoog boven zijn hoofd. Ik strek mijn armen als hij begint te draaien. 'De helikopter van lallá Omíd!' roept hij. 'Wie is de volgende passagier?'

Niloufár lacht.

Babá lacht ook en richt even de sproeier van de tuinslang op ons.

Ik joel. Vanuit de hoogte zie ik de waterdruppels op de rozenstruiken glinsteren als minuscule goudstukken.

Omíd schatert en gaat door met draaien.

'Pas op, Omíd! Als je haar laat vallen, breekt ze al haar botten, één voor één!' Mama's stem.

Ik trek me er niks van aan. Ik lach en ik gil, en ik wil dat Omíd nooit stopt. Maar langzaam vermindert hij vaart, tot hij stilstaat en me op het stukje gras naast de potten met kruiden neervlijt.

De geur van koriander.

Ook de hemel stopt met draaien.

Wolken. Veel wolken.

Iemand snikt.

Iemand brult.

'Zo'n lieve jongen en dan zoiets!' fluistert iemand in mijn oor.

Ik zit rechtop in bed. Mijn tekstboek Latijn glijdt over mijn dekbed en valt op de grond. Het lampje op mijn bureau is aan, ik moet in slaap zijn gevallen terwijl ik aan het leren was voor de proefvertaling van morgen. Flarden van een droom doemen op, maar als ik me erop concentreer vallen ze uit elkaar als sneeuwvlokken op een warme handpalm.

Kwam het kabaal dat ik hoorde uit mijn droom? Maar nee, ik hoor weer stemmen, het zijn mijn ouders die beneden aan het ruziën zijn. Vroeger zou ik van zoiets in de stress schieten, nu voel ik vooral een soort blijdschap. Misschien omdat het zo lang geleden is dat ze ruziemaakten. Ik houd mijn adem in en probeer goed te luisteren naar wat ze zeggen, maar ze zijn weer stil.

Ik spring op om naar Niloufár te rennen. Voordat ik op de overloop sta herinner ik me dat ze zichzelf vanavond weer gesneden heeft, tenminste, dat vermoed ik. Ze zal niet voor me opendoen, dat weet ik van de andere keren. Het maakt niet uit wat ik door de kier onder haar deur of via het sleutelgat fluister, ze zal niet reageren. Het heeft ook geen zin om haar appjes te sturen, mijn zus zet op dit soort avonden haar telefoon uit.

Ik zet toch de twee stappen van mijn deur naar die van haar. Beneden blijft het stil. Misschien weten ze na al die tijd niet meer hoe ze een ruzie gaande moeten houden? Met de nagel van mijn wijsvinger tik ik zachtjes op Niloufárs deur. Geen reactie. Van beneden komt het geluid van voetstappen. Door de manier van lopen weet ik dat dat babá is die door de kamer naar de keuken loopt. Dan hoor ik de klap van de tuindeur die dichtvalt.

‘Ik ben toch niet gek!’ joelt een vrouw met een euforische stem. Ik schrik, maar dan herken ik de Mediamarkt-reclame. Typisch mama: als ze zich rot voelt, zet ze heel hard de tv aan, gaat demonstratief op de bank zitten en doet alsof alles wat net gebeurd of gezegd of nog gaande is haar helemaal koud laat.

‘Niloufár!’ roep ik tegen het sleutelgat, terwijl ik met mijn knokkels op de deur klop. Geen reactie. Ik sta oog in oog met het strakke gezicht van Aishwarya Rai op de poster die Niloufár hier een eeuwigheid geleden ophing. Dat dat ding er nog hangt! In het gedempte licht hier op de overloop lijken de groene ogen van de actrice opeens vol medelijden, alsof ze alles in de gaten heeft wat er in dit huis gebeurt. Ik draai me om en ga met mijn rug tegen de deur op de grond zitten. Mama is overgegaan naar het YouTube-kanaal op tv. Een feestelijk Afghaans lied vult het hele huis, brutaal als een ongepaste

grap die iedereen afschrikt en op afstand houdt.

Ik stel me voor hoe babá nu in de schuur op het houten krukje zit en misschien al het eerste sjekkie heeft gerold en opgestoken. Ik zie voor me hoe hij even opstaat, naar de schuurdeur loopt, checkt of er niemand in de tuin staat, de deur weer dichtdoet, de kast opent, de blauwe metalen gereedschapskist iets naar voren trekt en achter de oude Jumbo-tassen en stukken gekreukeld noppenplastic graait tot zijn vingers de fles wodka vinden. Vandaag nog heb ik die even gecontroleerd, de fles was halfvol. Nu gaat babá hem leegdrinken.

Uit Niloufárs kamer komt nog altijd geen geluid, geen teken van beweging. Zou er meer aan de hand zijn deze keer? *Nee, niet zo raar doen, stomme zenuwpees!* Misschien was dat kleine spoortje bloed dat ik vanavond in de wasbak zag gewoon een vergissing. Het was ook zo bewolkt en grijs vandaag, zo'n oersaaie, grijze zondag waarop we ons allemaal extra treurig voelen, zeker met die afspraak van morgen in het verschiet.

Pff... het is zo moeilijk om jezelf te kalmeren! Soms vraag ik me oprecht af of ik wel normaal ben, met al die tegenstrijdige gevoelens waarvan ik niet weet welke ik moet volgen. Zoals nu. Ik voel me naar, maar ik weet niet of dat komt doordat ik bang ben voor wat Niloufár gedaan heeft of doordat ik heel boos ben. Maar op wie dan? In ieder geval op

mama en babá. En misschien ook op Niloufár die zo stom bezig is.

Ik zou willen dat ik de moed had om naar beneden te lopen, de tv uit te zetten en mama te vragen of ze enig idee heeft wat Niloufár aan het uitspoken is. Heeft ze dan nooit Niloufárs armen gezien? Heeft ze zich nooit afgevraagd waarom haar oudste dochter altijd lange mouwen draagt, ook in de zomer? Ik zou willen dat ik naar de schuur durfde te lopen, om daar de fles uit de handen van babá te trekken en die tegen de betonnen muur aan te smijten. Om babá's hand vast te pakken en hem naar binnen te slepen, over de trap omhoog te sleuren en naar de kamer van Niloufár te leiden.

Natuurlijk doe ik geen van deze dingen. Nee, ik ga terug naar mijn kamer, pak mijn mobiel van mijn bureau en kruip onder mijn deken. Doelloos scrol ik een beetje op mijn telefoon. Ik moet mijn best doen om niet het icoontje van Homescapes aan te klikken, dat spel is zo verslavend dat er van slapen voorlopig niet veel zou komen. In de groepsapp van mijn schoolvriendinnen zegt Elsa dat ze gek wordt van haar moeder, die denkt dat ze met zo'n 'attitude' – aanhalingstekens van Elsa – haar eindexamen niet gaat halen. 'Same here!' schrijft Noortje. 'Maar het eindexamen is pas over zeven maanden! Ik word tot die tijd knettergek van ons pap!' De anderen sturen allerlei emoji's. Ik denk dat ik ook moet

reageren, ze hebben nu gezien dat ik hun berichten gelezen heb. ‘Haha,’ typ ik. Dan kijk ik voor de zoveelste keer of Niloufár ergens online is, wat niet het geval is. Ik stuur haar toch maar een appje. ‘Nilou? Niloutje?’ Er verschijnt een grijs vinkje. Ik wacht een tijdje af of het een dubbel vinkje wordt, maar dat gebeurt niet. Dan knip ik het lampje uit en leg mijn mobiel weer op het bureau.

Op mijn plafond lichten vijf *glow in the dark*-sterretjes op. Ooit zat het hele plafond ermee volgeplakt, ook nog toen ik er allang te oud voor was. In de loop der jaren lieten sommige sterretjes vanzelf los en de rest pulkte ik er uiteindelijk zelf maar af, maar vijf sterretjes liet ik zitten, als aandenken aan de tijd waarin we nog een normaal gezin waren, wat dat ook precies moge betekenen. Steeds als ik ernaar kijk, wens ik dat alles weer gewoon wordt, dat ik de tijd terug zou kunnen draaien naar anderhalf jaar geleden, naar vóór het moment waarop we als gezin op die enge, steile glijbaan geduwd werden.

Ik doe mijn ogen dicht en zeg tegen mezelf dat er niks aan de hand is met Niloufár. Dat ik nu het gepieker over dingen die nog komen gaan los moet laten en moet proberen te slapen. ‘De doden van morgen gaan we morgen begraven,’ zou mijn oma zeggen die in Kabul woont en zo veel uitdrukkingen kent.

Maar wat ik ook probeer, ik kan Niloufár niet uit mijn hoofd zetten. Feit blijft dat ze zichzelf in haar arm heeft gesneden, god mag weten voor de hoeveelste keer in anderhalf jaar tijd. Had ik vandaag niet meer kunnen doen om iedereen een beetje op te vrolijken? Zou het geholpen hebben als ik een cake had gebakken, verse thee had gezet, en babá, mama en Nilou zogenaamd had getrakteerd, zoals vroeger, toen ik in hun ogen ‘schattige’ dingen deed, toen ik ze allemaal vrolijk meekreeg in een spelletje waarvan ik de regels verzong? Omíd deed altijd als eerste mee, slurpte vol overgave de lucht uit het kleine speelgoedkopje dat ik voor hem had neergezet en zwaaide met zijn hand naast zijn hoofd om te laten zien dat hij het lekker vond.

Ik had vandaag oma in Kabul kunnen bellen en mijn telefoon op de salontafel kunnen neerzetten. Dan hadden babá en mama niets anders kunnen doen dan naast elkaar op de bank gaan zitten en oma te woord staan. Te glimlachen en ‘*salám*’ terug te zeggen tegen dat leger van neven en nichten die één voor één in een hoekje van het scherm tevoorschijn waren gekomen. Het had gekund. Maar ik weet ook dat zo’n actie niet zonder risico was geweest. Er had zomaar uit het niets een aange trouwde tante in beeld kunnen zijn gekomen die over Omíd was begonnen. Die had gevraagd wanneer hij vrijkomt en zogenaamd haar medeleven

had betuigd door dingen te zeggen als ‘Zo’n goede jongen, net een engel, en dan raakt hij verward in zoiets...’ Dan was de boel nog erger in de soep gelopen. Babá doet er alles aan om een gesprek over Omíd te vermijden. Hij doet alsof Omíd niet meer bestaat, of zelfs helemaal nooit heeft bestaan. Zo gaat hij blijkbaar om met dingen die hij niet kan oplossen.

Hoe kan ik nu in slaap vallen? Vroeger hield ik een dagboek bij, maar sinds Omíd vastzit durf ik niet meer te schrijven. Wat er is gebeurd, is te groot om in een dagboek te passen, geen dagboek is sterk genoeg om zo veel narigheid te herbergen. Mevrouw Willems, mijn docent Nederlands, zegt dat ik heel goed kan schrijven. Eigenlijk denk ik niet dat ik zelf ooit een verhaal op papier zou kunnen zetten, maar misschien helpt het me met in slaap vallen als ik nu in mijn hoofd een verhaal probeer te vertellen.

Waar moet ik beginnen? Misschien gewoon bij mezelf.

Mijn naam is Nargis. Dat spreek je uit als Nargúéss. In het Farsi-Dari betekent het narcis. De bloem dan, niet die domoor die verliefd werd op zijn eigen spiegelbeeld.

Het voelt raar wat ik nu doe. Moet ik echt doorgaan? *Ja Nargis, je moet gewoon doorgaan.* Ik gaap. Zie je wel, het helpt.

Goed dan. Ik ben geboren toen mijn ouders en mijn broer en zus – ze zijn een tweeling – in een asielzoekerscentrum woonden. Ze waren toen net een jaar in Nederland. Babá moest bij de bevalling aanwezig zijn. Hij had nog nooit zoiets meegeemaakt, volgens mama stond hij erbij alsof hij door de bliksem getroffen was en kon hij alleen maar een beetje voor zich uit staren. Toen ik er eenmaal was, moest hij snel bedenken hoe ik zou gaan heten. Mama en hij hadden tenslotte nog geen naam gekozen, dat wil zeggen: niet voor een meisje.

Ooit werd er bij ons veel gepraat over vroeger, over de periode in het azc en mijn babytijd. Zo weet ik dat de medische dienst van het azc en het ziekenhuis hadden afgesproken dat er bij echo-onderzoeken niets zou worden gezegd over het geslacht van het kind. Het ziekenhuis zou namelijk vervelende ervaringen hebben gehad met bewoners van het azc, die zouden op een nare manier teleurgesteld gereageerd hebben toen ze te horen kregen dat hun baby een meisje was.

Niloufár en Omíd waren iedere keer meegegaan naar het ziekenhuis. Niloufár sprak al redelijk Nederlands. Mama zou toen een keer gesmeekt hebben of ze mocht weten of er een meisje of een jongetje in haar buik zat. Ik zie voor me hoe ze met haar gezicht naar Niloufár gekeerd tegen de verloskundige praatte. Alleen wanneer haar zinnen

eindigden met ‘alsjeblijft’ – een van de weinige Nederlandse woorden die ze kende – draaide ze haar hoofd naar die mevrouw. Dit heb ik allemaal van mama en van Niloufár gehoord. Vooral Niloufár kon dit soort verhalen in geuren en kleuren vertellen, Omíd en ik hingen vroeger altijd aan haar lippen en wilden dat ze nooit stopte met vertellen.

Niloufár had dus de vragen van mama vertaald, maar dan op haar eigen manier. Ze had aan de verloskundige gevraagd: ‘Mogen wij asjeblijftasjeblijftasjeblijft weten of we een broertje of een zusje krijgen?’ Ik stel me voor hoe ze daarbij haar arm om de schouders van Omíd slaat en dat die automatisch instemmend knikt. Omíd knikte sowieso altijd bij alles wat Niloufár zei. Ik stel me voor hoe ze allemaal gebiologeerd naar het scherm met de bewegende zwart-witbeelden staarden.

Maar nee, ze mochten het dus niet weten. Babá en mama begonnen daarna volgens Niloufár omstandig uit te leggen dat ze vrijdenkende en moderne mensen waren, dat men niet moest denken dat ze uit een of andere grot afkomstig waren. Dat het helemaal niet uitmaakte of het kindje een meisje was of een jongen, maar dat ze gewoon heel benieuwd waren. Allemaal veel te ingewikkelde zinnen voor Niloufár om te vertalen. Ik zie voor me hoe mijn zevenjarige zus, de enige van de tweeling die gezegend is met een normaal functionerend

brein, een vrije vertaling maakte, in de hoop de situatie zo tot een goed einde te brengen.

Ondertussen hadden babá en mama niet door dat de verloskundige in feite al indirect antwoord had gegeven op hun vraag. ‘Het is een meisje, suk-kels! Snappen jullie niet wat ik tussen de regels door zeg?’ hoor ik haar bijna mompelen.

Nee, dat snapten ze dus niet. De twee grote suk-kels waren te druk met opkomen voor hun eer en die van hun hele volk. Of misschien zelfs voor die van het hele azc. Niloufár had het te druk met het wikken en wegen van al die moeilijke woorden in die twee talen. En Omíd – god mag weten wat zich op dat moment allemaal in zijn bijzondere brein afspeelde.

O god, dit verhaal gaat alle kanten op, goed dat het niet op papier staat. Zal ik opnieuw beginnen?

Oké dan. Mijn naam is Nargis en ik ben zeventien. Mijn vader zegt dat als hij geweten had dat narcissen in Nederland geen geur hebben, hij me een andere naam had gegeven. Maar toen ik geboren werd, woonden mijn ouders nog niet zo lang in Nederland, en als je in een azc woont kom je niet zo veel in aanraking met bloemen. Volgens babá ruiken narcissen in Afghanistan heel lekker, maar ik weet niet zeker of dat waar is. Hij vindt álles van vroeger mooier en beter. Ik stel me voor hoe hij – als door de bliksem getroffen – een tijdje heeft

staan staren naar de naakte, glibberige, huilende pasgeborene die opeens op de borst van zijn vrouw was gelegd en dan constateert dat aan het damp afgevend lichaamje geen piemeltje vastzit. Naast hem staat de verpleegkundige te wachten, met een pen en een kaartje in haar hand. Hij verdringt de jongensnaam die hij en mama bedacht hadden en zegt: ‘Nargis. Ze heet Nargis.’ Misschien denkt hij daarbij aan een geel bloempje.

‘Hoe?’ vraagt de verpleegkundige.

‘N-a-r-g-i-s,’ spelt mijn vader.

De verpleegkundige schrijft het op en leest het natuurlijk voor als ‘Narchis’, waarop babá haar corrigeert en zegt dat het geen Nederlandse ‘g’ is. ‘Zohrá, jij vindt Nargis toch ook mooi?’ vraagt hij dan aan mama. Die knikt. Ja, ze vindt het ook mooi.

Dan gebeurt er iets vreselijks. Mama trekt opeens helemaal bleek weg en reageert niet meer als ze wordt aangesproken. Babá staat toe te kijken als er apparaten beginnen te piepen en de verpleegkundige en de arts haastig in beweging komen. Mama moet geopereerd worden en krijgt daarna te horen dat ze niet langer zwanger kan worden.

Ze hadden nog zo gehoopt dat ze naast Omíd ook een ‘normale’ zoon zouden krijgen. Dat hebben ze nooit aan mij toegegeven, maar ik pikte het op uit hun telefoongesprekken met vrienden en familie. Tegelijk zei mijn vader vaak trots dat hij Niloufár

als zijn oudste zoon beschouwde omdat zij heel sterk was. Hij doet vaak alsof hij heel ruimdenkend is, maar in feite is hij zo traditioneel als wat. Want hij denkt dat mannen sterker zijn dan vrouwen – terwijl hij zelf in werkelijkheid niks kan zonder mama. Maar wat Niloufár betreft had hij gelijk, ook in mijn ogen was ze de sterkste persoon op aarde. Ze kwam voor ons allemaal op, ook voor babá en mama, hoezeer die zelf ook blijven geloven dat ze uitstekend voor hun kinderen en zichzelf zorgen. Ze liet ze van harte in die waan, dat gunde ze hun omdat ze zo veel meegemaakt hebben in de oorlog, en omdat ze het moeilijk hebben hier in Nederland. ‘Omdat ze ons een goed leven hebben gegeven en zichzelf voor ons hebben opgeofferd,’ bracht ze Omíd en mij keer op keer in herinnering.

Ze was een soort tweede moeder voor me. Ook Omíd liet zich graag onder haar vleugels nemen. Of voorál hij, moet ik zeggen. Hij was maar vijf minuten jonger dan zij en ze noemde hem haar broertje. Dat vond Omíd helemaal oké. Zonder haar zou het hem niet gelukt zijn zich een beetje te ontwikkelen. De eerste jaren van zijn leven verliepen erg moeizaam. Mama en babá hadden hem Omíd genoemd, dat betekent hoop, maar die hoop werd niet echt bewaarheid. Omíd was vroeger heel verlegen en angstig en kon moeilijk meekomen op school. Hij werd zo gepest dat hij niet in zijn een-